

STANOWISKO

Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie monitorowania nowych parametrów jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wynikających z Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184 opisanych w projekcie rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (MZ 1841)

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP) podtrzymuje stanowisko strony samorządowej dotyczące konieczności pełnego wdrożenia Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184, zgodnie zarówno z jej literalnym brzmieniem, jak i zasadami wynikającymi z jej preambuły, w szczególności z nowego podejścia opartego na analizie i zarządzaniu ryzykiem w całym łańcuchu dostaw wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Związek podkreśla, że samorządy oraz przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne nie kwestionują potrzeby monitorowania nowych parametrów jakości wody, w tym substancji takich jak PFAS, bisfenol A czy mikrocytyna-LR. Warto tu uzmysłowić czym są wskazane substancje:

- PFAS – grupa tysięcy syntetycznych związków chemicznych nazywanych „wiecznymi chemikaliami”, ponieważ bardzo wolno rozkładają się w środowisku.
- Bisfenol A (BPA) – związek chemiczny stosowany głównie do produkcji tworzyw sztucznych i żywic epoksydowych, np. w butelkach, puszkach czy elementach instalacji wodnych.
- Mikrocytyna-LR – toksyna produkowana przez sinice (cyjanobakterie), które mogą powodować zakwity w jeziorach i zbiornikach wodnych.

Wątpliwości budzi jednak sposób implementacji przepisów krajowych, który w praktyce prowadzi do obligatoryjnego i powszechnego monitorowania nowych parametrów, niezależnie od wyników oceny ryzyka oraz bez zapewnienia dostawcom wody odpowiednich danych środowiskowych i wsparcia organizacyjnego ze strony administracji państwowej.

W ocenie ZGWRP stanowisko Ministerstwa Zdrowia nie uwzględnia w wystarczającym stopniu celu Dyrektywy 2020/2184, jakim jest odejście od sztywnego, administracyjnego modelu monitoringu na rzecz podejścia proporcjonalnego i opartego na rzeczywistym ryzyku występowania danych substancji w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Szczególne znaczenie ma w tym zakresie pkt 51 preambuły Dyrektywy 2020/2184, zgodnie z którym trzyletni okres przejściowy dla nowych parametrów miał umożliwić państwom członkowskim:

- identyfikację zagrożeń i zdarzeń niebezpiecznych,
- zgromadzenie danych dotyczących nowych parametrów,
- uniknięcie prowadzenia zbędnego monitorowania w przypadkach, gdy dany parametr nie występuje w danym systemie zaopatrzenia w wodę.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Tymczasem przyjęte rozwiązania krajowe przenoszą pełny ciężar organizacyjny i finansowy pozyskania danych na dostawców wody oraz jednostki samorządu terytorialnego, bez wcześniejszego zapewnienia krajowego systemu informacji środowiskowej dotyczącej nowych substancji monitorowanych.

Związek zwraca uwagę, że przepisy art. 4g ust. 5 i 6 Ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. 2024 poz. 757 t.j.) przewidują możliwość ograniczenia częstotliwości badań lub usunięcia parametrów z monitoringu dopiero po spełnieniu szeregu warunków, w tym po przeprowadzeniu regularnych badań przez okres co najmniej 3 lat. **Oznacza to w praktyce konieczność wcześniejszego ponoszenia pełnych kosztów monitoringu, niezależnie od rzeczywistego ryzyka występowania danych substancji w wodzie.**

W ocenie ZGWRP rozwiązanie to pozostaje sprzeczne z zasadą proporcjonalności oraz z założeniami podejścia „risk-based” wskazanego w Dyrektywie 2020/2184.

Jednocześnie ZGWRP podkreśla konieczność rozróżnienia parametrów objętych standardowym monitoringiem od parametrów, których monitorowanie zgodnie z dyrektywą uzależnione jest od wystąpienia określonych przesłanek lub wyników oceny ryzyka. Dotyczy to w szczególności:

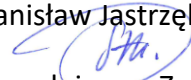
- kwasów halogenooctowych (HAA),
- mikrocystyny-LR,
- sumy PFAS.

W przypadku tych parametrów ZGWRP stoi na stanowisku, że monitoring powinien być prowadzony wyłącznie w sytuacjach uzasadnionych oceną ryzyka, charakterystyką źródła wody, stosowaną technologią uzdatniania lub innymi dostępnymi danymi środowiskowymi.

Związek apeluje o wprowadzenie do przepisów wykonawczych rozwiązań umożliwiających racjonalne, proporcjonalne i zgodne z dyrektywą stosowanie nowych obowiązków monitoringowych, przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego poziomu ochrony zdrowia publicznego. Związek podkreśla również, że brak odpowiedniego dostosowania przepisów będzie skutkował istotnym wzrostem kosztów funkcjonowania systemów wodociągowych, co bezpośrednio przełoży się na wzrost taryf za wodę dla mieszkańców, szczególnie na terenach wiejskich i w małych systemach zaopatrzenia w wodę.

Związek nie może pozytywnie zaopiniować opisanych powyżej kwestii zawartych w projekcie rozporządzenia, deklarując jednocześnie gotowość do dalszej współpracy z administracją rządową w celu wypracowania rozwiązań zgodnych z prawem Unii Europejskiej, uwzględniających zarówno bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców, jak i realne możliwości organizacyjne oraz finansowe gmin i przedsiębiorstw wodociągowych.

Stanisław Jastrzębski

Przewodniczący Zarządu
Związku Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej